

2005 M. LIETUVIŲ GIMTOSIOS KALBOS VALSTYBINIŲ BRANDOS EGZAMINŲ REZULTATŲ STATISTINĖ ANALIZĖ

TEKSTO INTERPRETACIJA

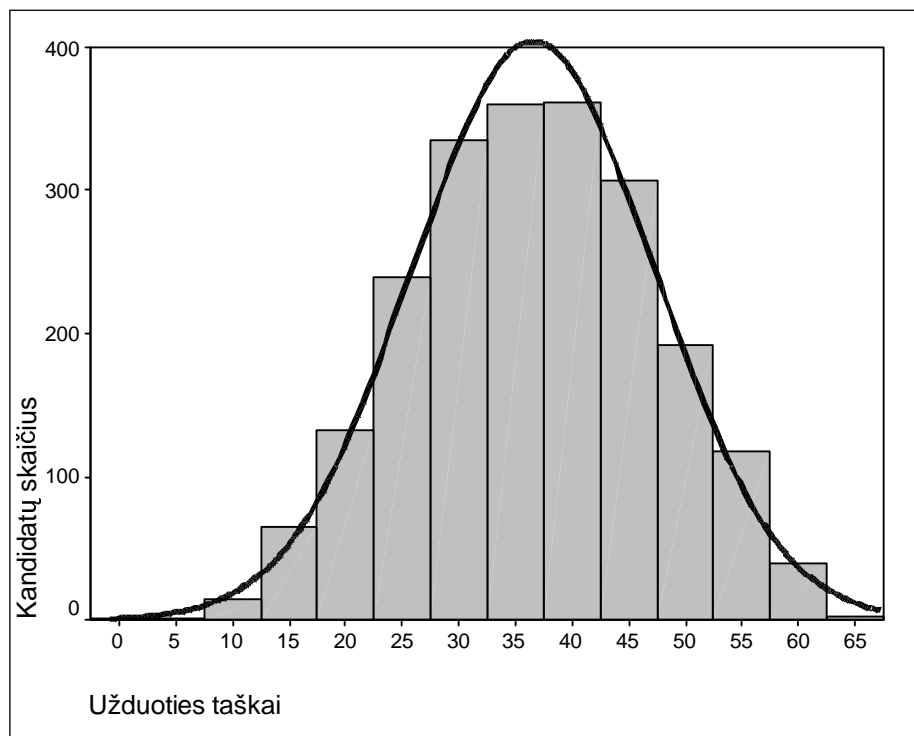
2005 m. gegužės 26 d. valstybinį lietuvių gimtosios kalbos teksto interpretacijos brandos egzaminą laikė 2171 kandidatas. Tai vidurinio ugdymo programos baigiamųjų klasių mokiniai, kitų laidų abiturientai. Egzaminą ketino laikyti 2207 kandidatai, 36 iš jų į egzaminą neatvyko.

Pakartotinės sesijos valstybinį lietuvių gimtosios kalbos teksto interpretacijos brandos egzaminą birželio 20 dieną laikė 9 kandidatai, 3 iš jų egzamino neišlaikė.

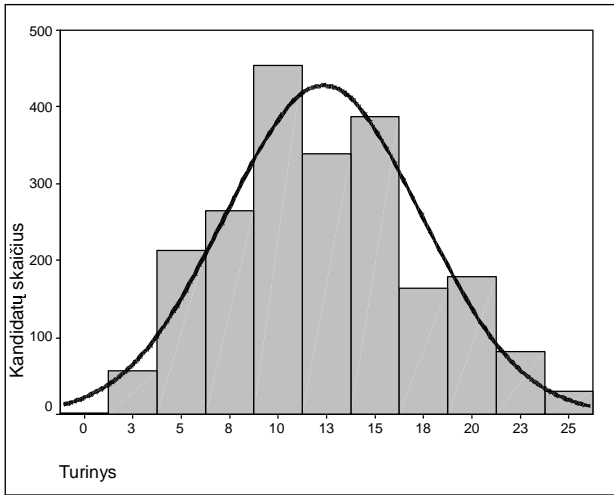
Maksimali taškų suma, kurią galėjo surinkti laikantys egzaminą kandidatai, – 66 taškai. Minimali egzamino išlaikymo taškų sumos riba, kuri nustatoma po egzamino rezultatų sumavimo, – 21 taškas. Tai sudarė 31,8 proc. visų galimų taškų. Valstybinio lietuvių gimtosios kalbos teksto interpretacijos brandos egzamino neišlaikė 8 proc. laikusiųjų.

Valstybinio lietuvių gimtosios kalbos teksto interpretacijos brandos egzamino rezultatų vidurkis yra 36,58 taško, taškų sumos standartinis nuokrypis (dispersija) – 10,69.

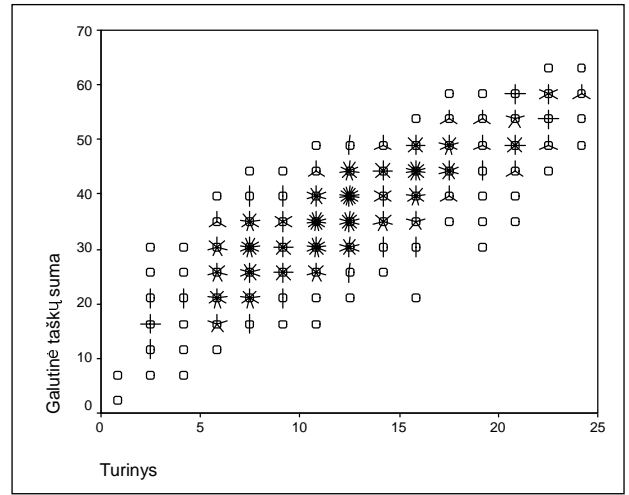
Laikiusių lietuvių gimtosios kalbos teksto interpretacijos brandos egzaminą kandidatų surinktų taškų pasiskirstymai pateikti 1, 2, 4 ir 6 diagramose. Turinio, raiškos ir raštingumo vertinimo taškų koreliacija su visa egzamino užduotimi pateikta 3, 5 ir 7 diagramose.

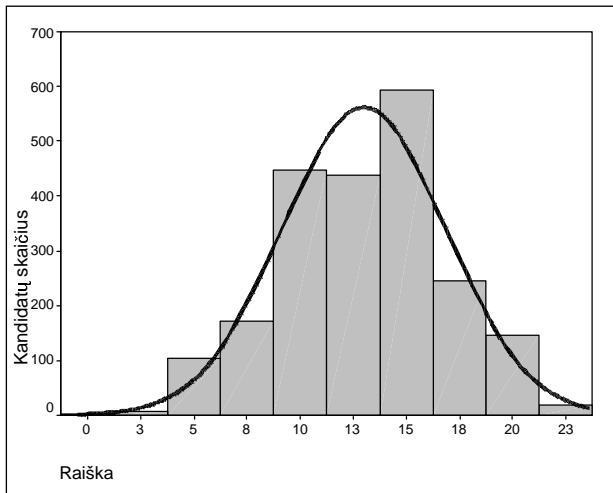
1 diagrama. Valstybinį lietuvių gimtosios kalbos teksto interpretacijos brandos egzaminą laikusių kandidatų gautų taškų pasiskirstymas

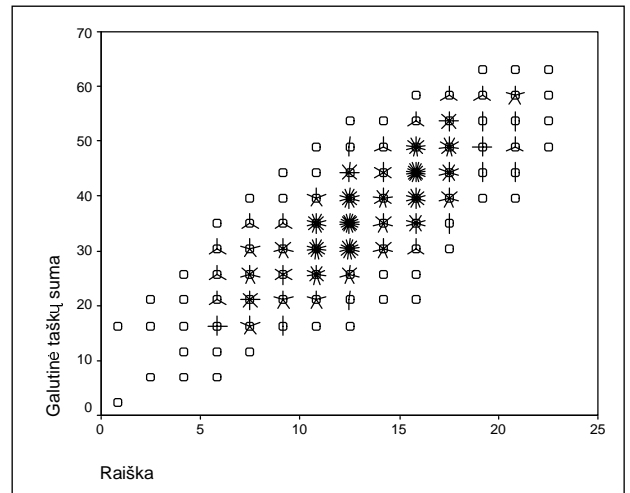
2 diagrama. Turinio vertinimo taškų pasiskirstymas

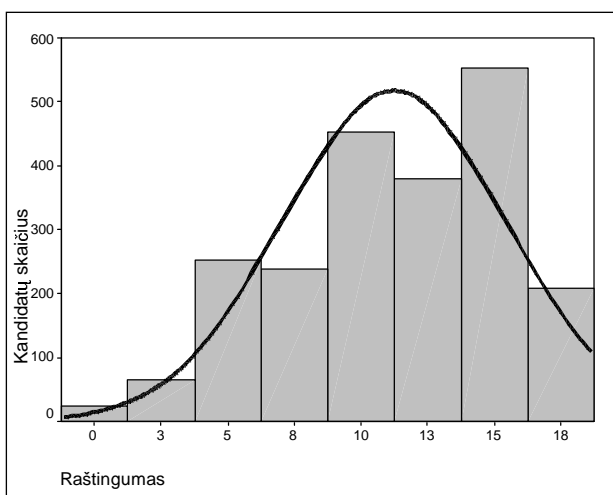
3 diagrama. Turinio vertinimo ir visos egzamino užduoties koreliacija

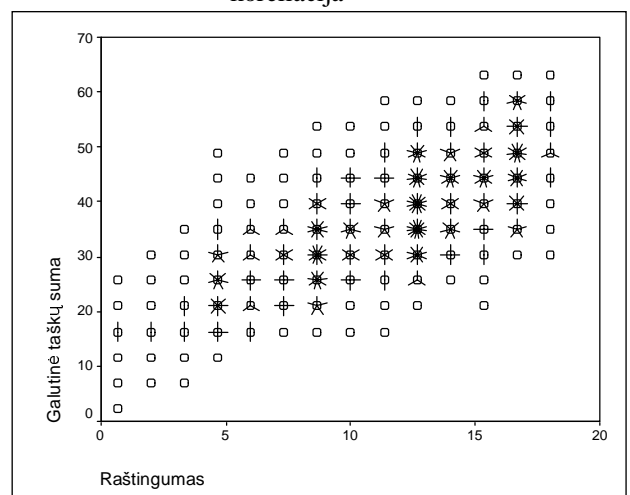
4 diagrama. Raiškos vertinimo taškų pasiskirstymas

5 diagrama. Raiškos vertinimo ir visos egzamino užduoties koreliacija

6 diagrama. Raštingumo vertinimo taškų pasiskirstymas

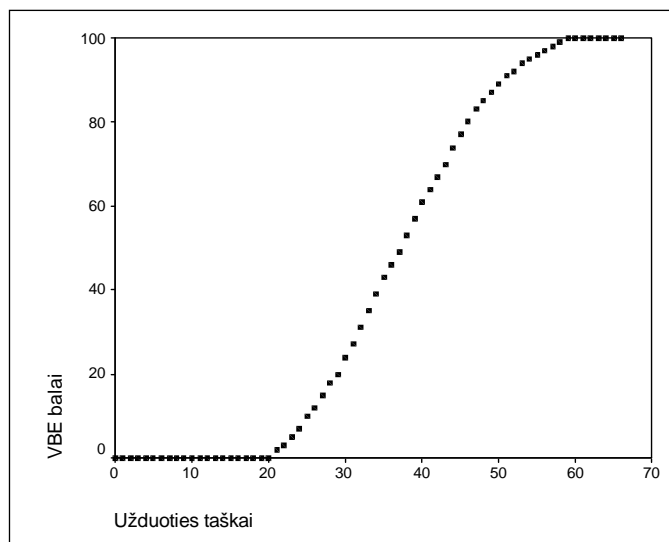

7 diagrama. Raštingumo vertinimo ir visos egzamino užduoties koreliacija

Lietuvių gimtosios kalbos teksto interpretacijos brandos egzaminą laikė daugiau merginų nei vaikinių (merginų – 88,5 proc., vaikinių –11,5 proc.). Merginų rezultatai geresni nei vaikinių (merginų valstybinio brandos egzamino balų vidurkis yra 49,9, vaikinių – 31,4).

Valstybinio brandos egzamino įvertinimas yra šimtabalės skalės skaičius nuo 1 iki 100. Šis skaičius rodo, kurią egzaminą išlaikiusių kandidatų dalį (procentais) mokinys pralenkė. Pavyzdžiui, 40 balų reiškia, kad blogiau egzaminą išlaikė 40 proc. kandidatų, geriau – 60 proc. ($100 - 40 = 60$). Minimalus išlaikyto valstybinio brandos egzamino įvertinimas yra 1 (vienas) balas, maksimalus – 100 balų. Šie balai į dešimtabalės skalės pažymį nėra verčiami. Jie įrašomi kandidato brandos atestato priede kaip valstybinio brandos egzamino įvertinimas. Pavyzdžiui, įrašoma 40 (keturiasdešimt). Kandidatų surinktų egzamino užduoties taškų ir jų įvertinimo valstybinio lietuvių gimtosios kalbos teksto interpretacijos brandos egzamino balais santykis pateiktas 8 diagramoje.

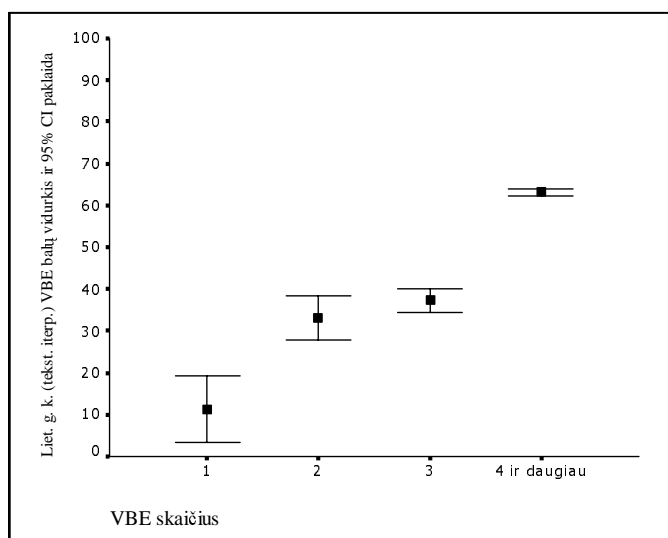

8 diagrama. Užduoties taškų ir VBE balų santykis

Valstybinio lietuvių gimtosios kalbos teksto interpretacijos brandos egzamino darbus Vilniuje vertino 60 vertintojų – lietuvių gimtosios kalbos mokytojų, atvykusių iš įvairių Lietuvos miestų bei rajonų, ir universitetų dėstytojų. Kiekvienas egzamino darbas buvo įvertintas du kartus, vertinimams nesutapus – dar ir trečią kartą.

Iš daugiau kaip 2 tūkstančių kandidatų, laikusių lietuvių gimtosios kalbos teksto interpretacijos brandos egzaminą, tik šį vieną valstybinį brandos egzaminą laikė 9 kandidatai. Kai kurie mokiniai laikė du (64) ar tris (174), o 1752 mokiniai – keturis ir daugiau valstybinių brandos egzaminų. Laikiusieji lietuvių gimtosios kalbos teksto interpretacijos valstybinį brandos egzaminą ir kitą valstybinį brandos egzaminą mokiniai rinkosi lietuvių gimtosios kalbos testą (2158), istoriją (1944), anglų kalbą (1628), matematiką (1106), vokiečių kalbą (261), rusų kalbą (163), biologiją (82), prancūzų kalbą (74), fiziką (54), chemiją (42), lietuvių valstybinę kalbą (2).

9 diagramoje pateikta priklausomybė tarp laikytų valstybinių brandos egzaminų skaičiaus ir lietuvių gimtosios kalbos teksto interpretacijos brandos egzamino rezultatų.

9 diagrama. Priklausomybė tarp laikytų valstybinių brandos egzaminų skaičiaus ir lietuvių gimtosios kalbos teksto interpretacijos brandos egzamino rezultatų

Valstybinio brandos egzamino vertinimas yra norminis: kiekvieno mokinio pasiekimai lyginami su kitų laikusiųjų šį brandos egzaminą pasiekimais. Statistinei analizei atlikti atsitiktinai buvo atrinkta 400 kandidatų darbų.

Toliau pateikiama egzamino užduoties statistinė analizė pagal vertinimo kriterijus.

LIETUVIŲ GIMTOSIOS KALBOS TESTO INTERPRETACIJOS VALSTYBINIO BRANDOS EGZAMINO UŽDUOTIS

1 TEKSTAS

Bitė Vilimaitė

NAMAI

Pirmiausia, žinoma, prieškambaris: pigi kabykla, dėžė batams, veidrodis metaliniais rėmais, primenančiais kapų tvoreles. Iš karto – durys į miegamąjį, kur tvyro apgaulingas paprastumas: raudonos užuolaidos, žydru dirbtiniu kailiu užtiesta dvigulė lova, džiuoto kilimėlis, kietas, šiurkštus; tualetinis stalelis – pudra, kremai, kvepalai, šešėliai, dirbtinės blakstienos; sausos gėlės: saulutės, lapės uodegos, zuikio uodegėlės, ligustro šakelė. Kampe – neveikiantis šviestuvus, spinta, prikimšta madingų ir nebemadingų drabužių. Ant sienos – paveikslas su stumbrais.

Tiesiai – virtuvė. Daug butaforijos, jokios užuominos apie tikrą skanų valgį. Šaldytuvas dar senelės pirktas, užtat veikia be priekaištų, mažas ir neišvaizdus, patikimas.

Sandėliuką praleidžiu. Koridorius visas apdaužytom sienom, nes vaikui leidžiama ten važinėti dviratuku.

Einame į senelės kambarį. Jis mažas, irgi prikimštas daiktų. Čia – tikras paprastumas. Anūko ir senelės lovos sustatytos kampu. Čia pilna minkštų žvėrelių, šautuvų, dūdelių, armonikėlių. Yra dvi siu-vamosios mašinos – tikra ir žaislinė. Komoda sena, kaimo meistro dirbta, inkrustuota juoduoju ažuolu. Ant sienos paveikslas – Berlyno gatvė žiemą: stovi arkliukas, eina mergytė su pelerina ir motina su skėčiu. Ant lango rankenos kabo specialus medalikėlis, kad apsaugotų namus nuo žaibo.

Dar vienas kambarys. Langai į parką, daug šviesos, saulės. Krenta į akis kažkas pirkliška: užtiesalai sunkūs ir ryškūs, su kutais, užuolaidos standaus šilko, su paraukimais, persiškas kilimas trypiamas baltais – čia nėra mados nusiauti. Baras praviras: matyti sunkūs keturkampiai buteliai visokių užpiltinių – erškėtrožių, mėtų, pipirų, pelynų. Stovi keli rytietiški dirbiniai: indiška dėžė, vietnamietiški ašočiai. Daug žalumynų: būtinai palmė, puikiuose keramikiniuose puoduose klesti du didžiuliai alijošiai. Knygų ne-daug, visos rinktinės. Yra ir Biblija, ir pirmasis „Metų“ leidimas, ir kelios mažos senos maldaknygės, kur tarp lapų išlikę tikrų, iš tų laikų, gėlių. Ant sienų: didžiulis Žemaitės bareljefas, Adomo Mickevičiaus portretas, nuostabiai gražus jauno Majakovskio veidas, padidinta klumpių turgaus nuotrauka iš senelės archyvo. Dar daug juodojo molio peleninių ir verbos juodame ašotyje.

Šuo guli minkščiausioje vietoje, nervingas ir be charakterio, kaip dažnai būna namuose, kur nesu-tariama.

Tai kieno gi šie namai? Šeimininkai, įsikūrę taip trafaretiškai ir sykiu nepakartojamai, – kur jie? Štai Jis, su nudrengtais džinsais, gliaudo riešutus, pasidėjęs ant kelių visą dubenį. Vaikas stovi šalia, pra-žiojęs snapuką. Ji sėdi susisupusi į nuskalbta, sudilusį atlasinį chalata, kaip visada nepatenkintu veidu; jai šalta arba per šilta, o gal pritrūko pinigų arba nesinori nurengti eglės, nors jau vasaris ir medelis stovi be-veik plikas, apačioj prikritę daug žaislų, o grindys žalios nuo spyglių. Senelė čia pat. Ji demonstratyviai sėdasi ant kiečiausios kėdės, kartais net gardžiuodamasi valgo sausą duoną, lengvai išleidžia savo pensiją skanėstams, puiki senelė, mylinti žentą ir privengianti dukters. Televizorius įjungtas, tačiau jo beveik niekas nežiūri. Čia žvilgsnis, čia mesta frazė, vaiko balselis, perstatomas koks niekutis, pataisoma staltiesėlė, ilgai tyrinėjama kažkodėl nykstanti palmė, šuns puiki galva padėta ant JOS numintos šlepetės. Ji nusprendžia eiti lankyti sergančios draugės, kuri guli nervų ligoninėje, ir vyro veide užuojauta vis dėlto susimaišo su pašaipa. Jie visi gerai ją pažįsta, draugės vardas – Angelina, vaikas ją irgi prisimena ir naiviai klausia: „Ji dar gyva?“ – „Gyva“, – atsako visi.

Jai išėjus virtuvėje geriama arbata. Iš senelės atsargų atsiranda šio to skanaus ant stalo. Juoko ir kalbų netrūksta. Tačiau nerimo nepaslėpsi, jis viduje, kaip gaisrai saulėje, su visom pasekmėm – vienatve, šalčiu, netikrumu, liga.

Vilimaitė B. Papartynų saulė. Vilnius: Tyto alba, 2003. P. 170–171.

2 TEKSTAS

Marcelijus Martinaitis

KUKUTIS NORI PAMATYTI TĖVYNĘ

– *Taip ilgai nemačiau tėvynės,
dirbdamas jos laukus,
taisydamas šiaudinius stogus.*

*Taip gyvenimas nedavė laiko,
temdydamas akis it galvojimą:
vis ką nors reikėdavo dirbti,
eiti kur nors ar važiuoti.*

*Matau, nieko neišeina ir tiems,
kurie greitai važiuoja,
arba tiems,
kurie daug pasigardžiuodami valgo,
kad gražesni būtų žodžiai apie tėvynę.*

*Dirbau ir dirbau,
net savo minčių nesuprasdamas –
norėjau bent užsidirbti sekmadienį,
kad galėčiau galvoti.*

*Kai baigsiu visus savo darbus,
laisvą, užsidirbtą sekmadienį
atsigulęs žolėj,
laisvai pasidėjęs ant žemės rankas,
norėčiau dar pamatyti tėvynę,
kam nedavė laiko gyvenimas.
Taip nieko daugiau neuždirbau
ir taip nieko daugiau neturiu,
kad jau nebenoriu turėti.*

Martinaitis M. Pareisiu su paukščiais. Vilnius: Tyto alba, 2002. P. 115–116.

3 TEKSTAS**Šatrijos Ragana**

SENAME DVARE

(ištrauka)

Šiandien su vaikais nunešėme rudens gėlių vainiką ant Liudviko tėvų kapo ir astrų puokštelę Kaželei. Antrą puokštelę padėjau senajam Jakštui. Niekas jo kapu nesirūpina.

Mėgstu vaikščioti po kapines. Niekur kitur tokia gili ramybė nevaldo mano sielos, kaip čia, toje ašarų vietoje. Taip įvaizdžiai stovi prieš akis nepastovumas visų žemės daiktų, tas amžinasis faktas, kad viskas tik irios formos ir nykstantieji šešėliai. Kaipgi kvaila ir juokinga iš visų jėgų kibtis į irias formas ir nykstančius šešėlius! Kaip kvaila ir juokinga dėti į savo širdį tai, kas turi savyje mirties grūdą, gaudyti nykstančius šešėlius!

Sukultos viltys, sugriauti sumanymai, neištarti žodžiai, neišgertos taurės, neišdainuotos dainos... Puvėsiai, dulkės, pelenai... Ir kiekviena ta dulkių sauja po kiekvienu kauburėliu – visas pasaulis pats savyje, vienintelis, kokio nebuvo ir nebus. O viršum jų žydi ir kvepia gėlės, paukšteliai čirena ir siaučia, senos pušys, lyg rūpestingos auklės, sergėdamos tuos, kurie miega jų ūksmėje, ošia jiems lopšio dainą. Gėlės, paukščiai, pušys, kurie šiandien yra, o rytoj nebebus. Ir aš, čia vaikščiojanti ir apie visa tai maštanti, taip pat rytoj nebebūsiu.

Ir štai aš, pelenas ir dulkė, tarp pelenų ir dulkių vaikščiojanti, jaučiu savyje galią nepabaigiamą ir nepraeinamą, kuri visus tuos išbarstytus po pasaulį atomus kada nors vėl surinks į tą patį pavidalą, amžiną, vienintelį, kokio nebuvo ir nebus.

Iš kur manyje, pelene ir dulkėje tarp pelenų ir dulkių, tas amžinybės jausmas?

„Jei kviečių grūdas neapmirs, neduos vaisiaus...“

Ir ateina didžioji Sėjėja mistiškėmis armingomis akimis, blankiu veidu ir slaptą šypsena ant raudonų lyg granatų žiedas lūpų ir, savo baltomis, permatomomis, ilgapirštėmis rankomis tyliai paėmus mūsų ranką, veda už stebuklingos uždangos, kur sėdi paslaptis. Kaip kartais ima noras greičiau pasiekti paslaptį!

Ak ne! mirtis nėra baisi. Tai juokas, pasislėpęs už ašarų, džiaugsmas – už sopulių, tai baltažiedžio žiedas po sudžiūvusiais lapais.

Šatrijos Ragana. Sename dvare. Vilnius: Lietuvos rašytojų sąjungos leidykla, 1995. P. 140–141.

RAŠTINGUMO VERTINIMAS (18 taškų)

Gramatikos, žodyno klaidos	Taškai	Mokinių sk. (%)	Rašybos klaidos	Taškai	Mokinių sk. (%)	Skyrybos klaidos	Taškai	Mokinių sk. (%)
						1	8	12,94
						2	7	12,57
						3	6	11,56
0	5	32,75	0	5	28,74	4	5	11,98
1	4	32,75	1	4	24,55	5	4	10,82
2	3	18,75	2	3	19,39	6	3	8,06
3	2	9,58	3	2	10,04	7–8	2	13,77
4	1	3,92	4	1	6,59	9–10	1	7,55
5 ir daugiau	0	2,44	5 ir daugiau	0	10,69	11 ir daugiau	0	10,73

Pastabos

1. Gramatikos ir žodyno klaidomis laikytini atvejai, numatyti vadovėliuose ir *Didžiųjų kalbos klaidų sąrašė*.
2. Dvi vienodo tipo klaidos laikomos viena klaida.
3. Ta pati klaida, pasikartojanti net ir kelis kartus, laikoma viena klaida (pvz., žodis *grįžti* kelis kartus parašytas *gryžti*).
4. Interpretacijos antraštelėje vertinamos tik rašybos klaidos.

TURINIO VERTINIMAS (24 taškai)

Aspektai	Vertinimo normos	Taškai	Mokinių sk. (%)
Teksto pobūdis (žanras, tipas, meninė kalba)	Išsamiai aptarta ir argumentuota, susieta su teksto prasme.	4	6,63
	Aptarta ir argumentuota, bet su teksto prasme susieta fragmentiškai.	3	22,62
	Aptarta ir argumentuota, nesusieta su teksto prasme.	2	33,90
	Įvardyta, bet neargumentuota, nesusieta su teksto prasme.	1	26,90
	Apie tai nekalbama arba klaidingai įvardyta.	0	9,95
Teksto struktūra (pasakotojo/ kalbančiojo/ veikėjo situacija, nuotaika, teksto kompozicija, erdvė, laikas, jų kitimas, veiksmas/ vyksmas)	Išsamiai, kiek reikalinga pasirinktai teksto skaitymo kryptčiai, aptarta ir argumentuota, susieta su teksto prasme.	5	7,88
	Išsamiai, kiek reikalinga teksto skaitymo kryptčiai, aptarta ir argumentuota, bet nepakankamai susieta su teksto prasme.	4	20,08
	Aptarta ir argumentuota, bet nesusieta su teksto prasme.	3	30,54
	Aptarta, bet nepakankamai argumentuota, nesusieta su teksto prasme.	2	31,18
	Įvardyta, nurodyta, bet neargumentuota, nesusieta su teksto prasme.	1	9,81
	Apie tai nekalbama arba tik įvardytas vienas kuris požymis.	0	0,51
Temos, problemos, vertybės	Išsamiai, kiek reikalinga teksto skaitymo kryptčiai, aptarta ir argumentuota remiantis tekstu, apibendrinta.	6	6,08
	Išsamiai, kiek reikalinga teksto skaitymo kryptčiai, aptarta, bet nepakankamai argumentuotai remiamasi tekstu, apibendrinta.	5	10,55
	Aptarta, argumentuota remiantis tekstu, apibendrinta.	4	18,84
	Aptarta, nepakankamai argumentuota, yra apibendrinimo trūkumų.	3	28,74
	Aptarta, nepakankamai argumentuota, neapibendrinta.	2	25,38
	Nurodyta, bet neargumentuota arba parinkti netinkami argumentai.	1	9,77
	Apie tai nekalbama arba įvardytas tik vienas požymis.	0	0,64
Teksto siejimas su kontekstu	Išsamiai aptartas kontekstas ir motyvuotai juo remiamasi.	4	6,82
	Motyvuotai remiamasi kontekstu.	3	20,18
	Nepakankamai motyvuotai remiamasi kontekstu.	2	33,90
	Kontekstas tik paminėtas.	1	27,31
	Kontekstu nesiremiamas, neaptariamas.	0	11,79
Interpretacijos pagrįstumas, nuoseklumas, kryptingumas, savitumas	Interpretuojama nuosekliai, kryptingai, paisoma teksto logikos.	5	6,91
	Interpretuojama nepakankamai kryptingai (nukrypta 1–2 kartus), paisoma teksto logikos.	4	17,64
	Interpretuojama, bet nėra aiškios krypties, ne visada paisoma teksto logikos.	3	28,74
	Interpretuojama, nepaisoma teksto logikos.	2	30,12
	Yra interpretacijos užuomazgų.	1	15,57
	Tekstas atpasakojamas, o ne interpretuojamas.	0	1,01
Taškų suma		24	

Pastabos

1. Vertinimo aspektų aprašymu neturi būti vadovaujama formaliai. Pavyzdžiui, jei vertinimo aspektas suformuluotas taip: „pasakotojo/kalbančiojo/veikėjo situacija, nuotaika, teksto kompozicija, erdvė, laikas, jų kitimas, veiksmas/vyksmas“, – tai nebūtinai turi būti aptarti visi išvardyti dalykai. Kryptingai interpretuojant gali būti pasirenkami tik svarbiausieji, aktualiausi, reikalingi teksto savitumui atskleisti (tarkim, pakanka, jei išsamiai aptariama erdvė, susiejant ją su veikėjo situacija bei teksto prasme). Tokiu atveju irgi skiriamas maksimalus taškų skaičius.

2. Vertinant **konteksto, teksto pobūdžio ar struktūros** aptarimą, mažinama po 1 tašką už kiekvieną fakto klaidą (pavyzdžiui, padaryta viena kontekstinė fakto klaida, vertintojas vietoj numatytų 3 taškų skiria 2).

3. Citavimas suvokiamas kaip argumentavimas. Didžiųjų raidžių rašymas sakinio viduryje, cituojant eiliuotą tekstą, nelaikomas klaida. Cituojant padarytos rašybos, skyrybos, gramatikos, stiliaus klaidos žymimos ir vertinamos įprasta tvarka.

Papildomi taškai (2 taškai)

Jeigu interpretacija parašyta labai originaliai ir kūrybiškai, t. y. tekste pastebėta tai, kas neaptarta vertinimo normose, gali būti skiriama papildomai iki 2 taškų. Kiekvienas papildomas taškas skiriamas motyvuotai (nurodytoje vietoje įvardijama, už ką skiriamas kiekvienas taškas). Už vieną dalyką skiriamas tik vienas taškas. Pvz., 1 taškas gali būti skiriamas už paralelę su X autoriaus kūryba (pasiremta motyvuotai, pasirėmimas argumentuotas) ir 1 taškas skiriamas už savitas išvalgas.

RAIŠKOS VERTINIMAS (22 taškai)

Aspektai	Vertinimo normos	Taškai	Mokinių sk. (%)
Teksto sandara	Trūkumų nėra: • yra visos trys struktūrinės dalys (įžanga, dėstymas, pabaiga), • išlaikytos struktūrinių dalių proporcijos, • struktūrinės dalys tinkamai siejamos, paisant teksto logikos.	2	68,22
	Ne daugiau kaip 1 trūkumas.	1	30,08
	2 ir daugiau trūkumų.	0	1,70
Teksto vientisumas	Tekstas vientisas: • pastraipose nėra minties šuolių, • visi sakiniai pastraipoje plėtoja, pagrindžia vieną teiginį, • pastraipos jungiamos į tekstą, tarp jų nėra minties šuolių, • nesikartoja tos pačios mintys. Ne daugiau kaip 1 trūkumas.	8	19,76
	2 trūkumai.	7	18,10
	3 trūkumai.	6	17,87
	4 trūkumai.	5	15,11
	5 trūkumai.	4	10,78
	6 trūkumai.	3	7,51
	7–8 trūkumai.	2	7,28
	9–10 trūkumų.	1	2,30
	Daugiau kaip 10 trūkumų.	0	1,29
Teksto žodinumumas, sakinių ir sintaksinių konstrukcijų vartojimas	Kalba žodinga, netuščiažodžiaujama. Sakiniai įvairios struktūros.	2	69,09
	Kalba nepakankamai žodinga, sakiniai monotoniški.	1	29,11
	Kalba skurdi, sakiniai elementarūs, vienodos sintaksinės konstrukcijos.	0	1,80
Stiliaus klaidos (sintaksė ir žodynas)	Sintaksė ir žodynas atitinka darbo stilių, žanrą, kontekstą. Gramatinės formos vartojamos motyvuotai, suvokiamos žodžių reikšmės ir jų atspalviai. Paisoma aiškumo, tikslumo, logiškumo. Ne daugiau kaip 1 trūkumas.	10	1,70
	2 trūkumai.	9	2,21
	3 trūkumai.	8	4,61
	4 trūkumai.	7	6,96
	5 trūkumai.	6	8,52
	6–7 trūkumai.	5	18,15
	8–9 trūkumai.	4	18,79
	10–11 trūkumų.	3	15,29
	12–13 trūkumų.	2	11,47
	14–16 trūkumų.	1	7,97
17 ir daugiau trūkumų.	0	4,33	
Taškų suma		22	

Pastaba. Dvi vienodo tipo **stiliaus** klaidos laikomos viena klaida.

Šią 2005 metų lietuvių gimtosios kalbos teksto interpretacijos valstybinio brandos egzamino statistinę analizę parengė Nacionalinio egzaminų centro darbuotojai. Klausimus, pastabas, siūlymus prašome siųsti adresu: M. Katkaus g. 44; LT-09217 Vilnius, faks. (8~5)2752268, el. p: centras@nec.lt

Daugiau informacijos apie jau įvykusius ir dar būsimus brandos egzaminus, atskirų egzaminų programas ir reikalavimus, egzaminų ataskaitas galite rasti internete adresu www.egzaminai.lt

TESTAS

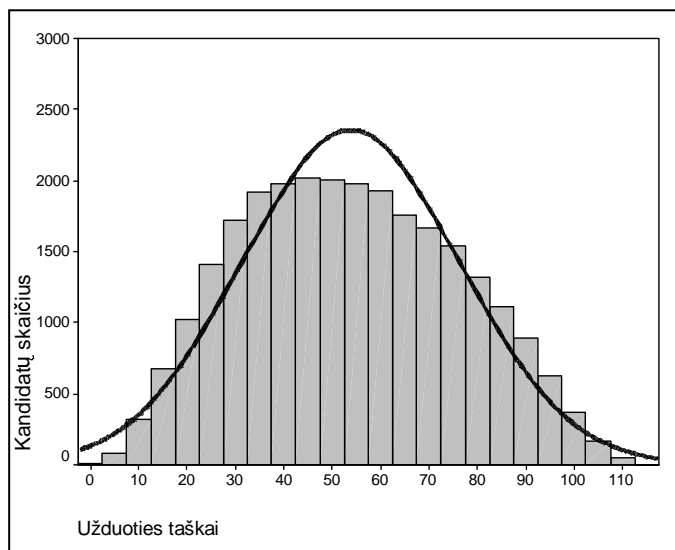
2005 m. gegužės 25 d. valstybinių lietuvių gimtosios kalbos testo brandos egzaminą laikė 26 561 kandidatas. Tai vidurinio ugdymo programos baigiamųjų klasių mokiniai, kitų laidų abiturientai. Egzaminą ketino laikyti 27 116 kandidatų, 555 iš jų į egzaminą neatvyko.

Pakartotinės sesijos valstybinių lietuvių gimtosios kalbos testo brandos egzaminą birželio 20 dieną ketino laikyti 129 kandidatai. 99 iš jų egzaminą išlaikė, 13 neatvyko.

Maksimali taškų suma, kurią galėjo surinkti laikantys egzaminą kandidatai, – 116 taškų. Minimali egzamino išlaikymo taškų sumos riba, kuri nustatoma po egzamino rezultatų sumavimo, – 32 taškai. Tai sudarė 27,6 proc. visų galimų taškų. Valstybinio lietuvių gimtosios kalbos testo brandos egzamino neišlaikė 18,4 proc. laikusiųjų.

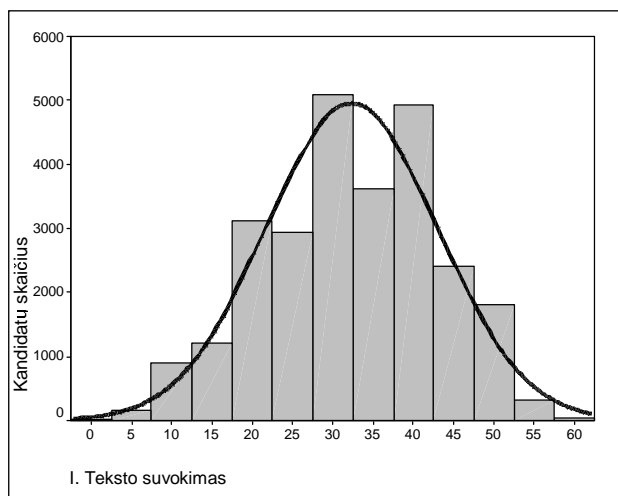
Valstybinio lietuvių gimtosios kalbos testo brandos egzamino rezultatų vidurkis yra 53,84 taško, taškų sumos standartinis nuokrypis (dispersija) – 22,46.

Laikiusių lietuvių gimtosios kalbos testo brandos egzaminą kandidatų surinktų taškų pasiskirstymai pateikti 1, 2 ir 4 diagramose. Atskirų testo dalių taškų koreliacija su visa egzamino užduotimi ir tarpusavyje pa-

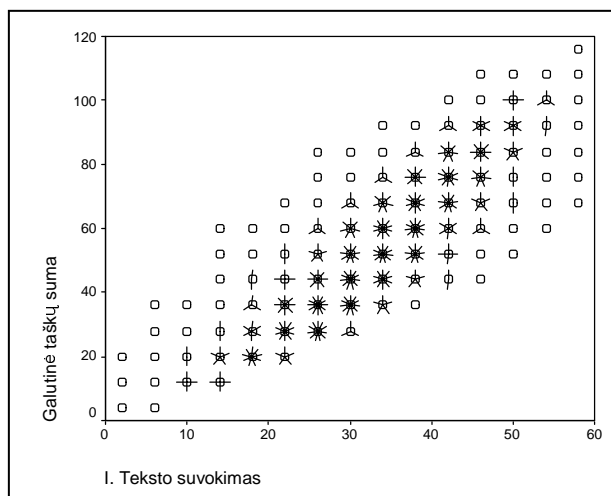

teikta 3, 5 ir 6 diagramose.

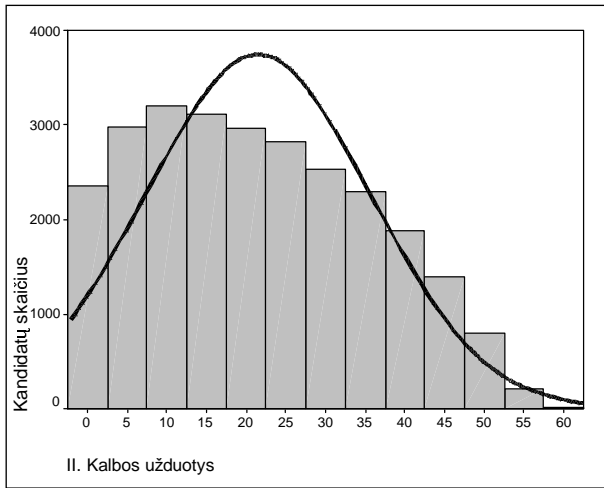
1 diagrama. Valstybinių lietuvių gimtosios kalbos testo brandos egzaminą laikusių kandidatų gautų taškų pasiskirstymas

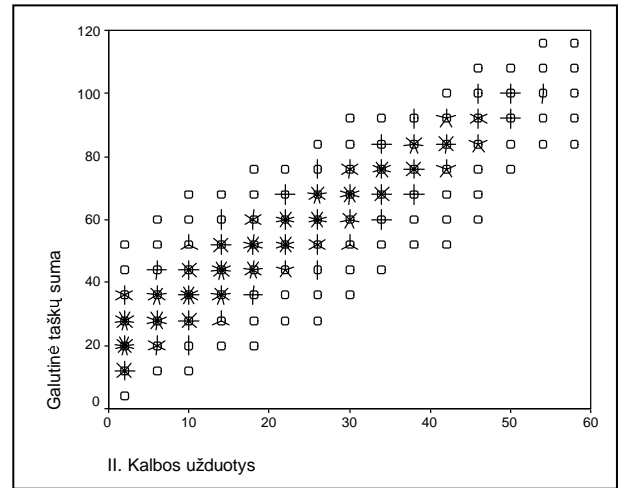
2 diagrama. Teksto suvokimo užduoties taškų pasiskirstymas

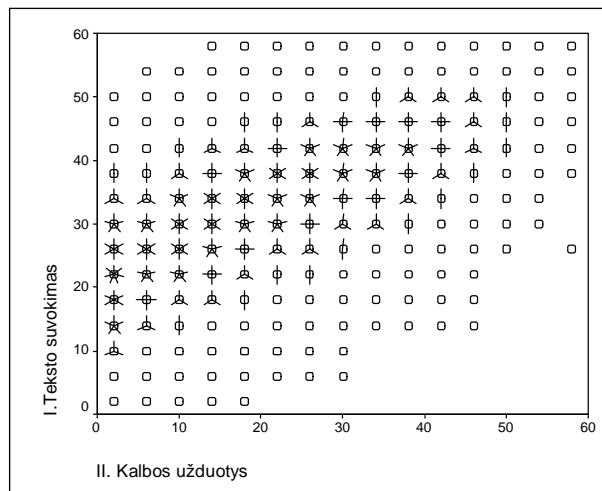
3 diagrama. Teksto suvokimo užduoties ir visos egzamino užduoties koreliacija

4 diagrama. Kalbos užduočių dalies taškų pasiskirstymas

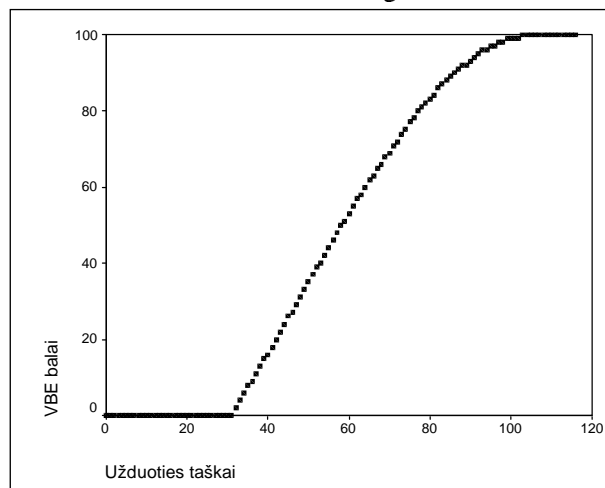
5 diagrama. Kalbos užduočių dalies ir visos egzaminu užduoties koreliacija

6 diagrama. Kalbos užduočių dalies ir teksto suvokimo dalies koreliacija

Lietuvių gimtosios kalbos testo brandos egzaminą laikė daugiau merginų nei vaikinių (merginų – 61,1 proc., vaikinių – 38,9 proc.). Merginų rezultatai truputį geresni nei vaikinių (merginų valstybinio brandos egzaminu balų vidurkis yra 47,5, vaikinių – 33).

Valstybinio brandos egzaminu įvertinimas yra šimtabalės skalės skaičius nuo 1 iki 100. Šis skaičius rodo, kurią egzaminą išlaikiusių kandidatų dalį (procentais) mokinys pralenkė. Pavyzdžiui, 40 balų reiškia, kad blogiau egzaminą išlaikė 40 proc. kandidatų, geriau – 60 proc. ($100 - 40 = 60$). Minimalus išlaikyto valstybinio brandos egzaminu įvertinimas yra 1 (vienas) balas, maksimalus – 100 balų. Šie balai į dešimtabalės skalės pažymį nėra verčiami. Jie įrašomi kandidato brandos atestato priede kaip valstybinio brandos egzaminu įvertinimas. Pavyzdžiui, įrašoma 40 (keturiasdešimt). Kandidatų surinktų egzaminu užduoties taškų ir jų įvertinimo valstybinio lietuvių gimtosios kalbos testo brandos egzaminu balais santykis pateiktas 7 diagramoje.

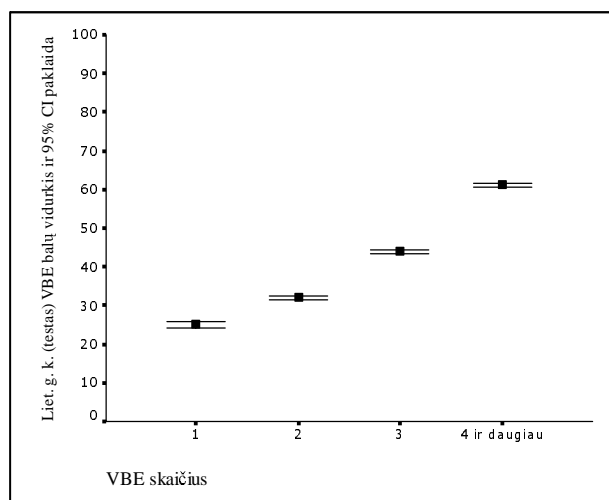
7 diagrama. Užduoties taškų ir VBE balų santykis

Valstybinio lietuvių gimtosios kalbos testo brandos egzamino darbus Vilniuje vertino 288 vertintojai – lietuvių gimtosios kalbos mokytojai, atvykę iš įvairių Lietuvos miestų bei rajonų, ir universitetų dėstytojai. Kiekvienas egzamino darbas buvo įvertintas du kartus, vertinimams nesutapus – dar ir trečią kartą.

Iš daugiau kaip 26 tūkstančių kandidatų, laikusių lietuvių gimtosios kalbos testo brandos egzaminą, tik šį vieną valstybinį brandos egzaminą laikė 2325 kandidatai. Kai kurie mokiniai laikė du (3597) ar tris (5621), o 10 133 mokiniai – keturis ir daugiau valstybinių brandos egzaminų. Laikiusieji lietuvių gimtosios kalbos testo valstybinio brandos egzaminą ir kitą valstybinį brandos egzaminą mokiniai rinkosi istoriją (15 745), matematiką (15 025), anglų kalbą (14 138), fiziką (3145), biologiją (2929), lietuvių gimtosios kalbos teksto interpretaciją (2158), vokiečių kalbą (1949), rusų kalbą (1519), chemiją (1483), prancūzų kalbą (453).

8 diagramoje pateikta priklausomybė tarp laikytų valstybinių brandos egzaminų skaičiaus ir valstybinio lietuvių gimtosios kalbos testo brandos egzamino rezultatų.

8 diagrama. Priklausomybė tarp laikytų valstybinių brandos egzaminų skaičiaus ir lietuvių gimtosios kalbos testo brandos egzamino rezultatų

Valstybinio brandos egzamino vertinimas yra norminis: kiekvieno mokinio pasiekimai lyginami su kitų laikusiųjų šį brandos egzaminą pasiekimais. Statistinei analizei atlikti atsitiktinai buvo atrinkta 400 kandidatų darbų. Suvedus iš tų darbų informaciją, kiekvienam užduoties klausimui (ar jo daliai, jei jis turėjo struktūrines dalis) buvo nustatyta:

- **kuri dalis (procentais) kandidatų pasirinko atitinkamą atsakymą** (A, B, C, D ar E, jei uždavinys buvo su pasirenkamaisiais atsakymais) **ar surinko atitinkamą skaičių taškų** (0, 1, 2 ir t.t.);

- **klausimo sunkumas.** Šio parametro skaitinė reikšmė yra procentinis santykis

$$\frac{(\text{visų kandidatų už šį klausimą surinktų taškų suma})}{(\text{visų už šį klausimą teoriškai galimų surinkti taškų suma})}$$

Jei klausimas buvo vertinamas vienu tašku, tai jo sunkumas tiesiogiai parodo, kuri dalis kandidatų į tą klausimą atsakė teisingai. Pagal statistinę testų teoriją geriausi klausimai yra tie, kurių sunkumas apie 50 proc. (klausimo su 5 pasirenkamaisiais atsakymais, įvertinus spėjimo paklaidą, – apie 60 proc.). Labai lengvo klausimo sunkumas – daugiau kaip 80 proc., labai sunkaus – mažiau kaip 20 proc;

- **klausimo skiriamoji geba.** Šis parametras rodo, kaip atskiras egzamino klausimas išskiria stipresnius ir silpnesnius kandidatus. Jei klausimas buvo labai lengvas ir į jį beveik vienodai sėkmingai atsakė ir stipresnieji, ir silpnesnieji, tai tokio klausimo skiriamoji geba maža. Panaši skiriamoji geba gali būti ir labai sunkaus klausimo, į kurį neatsakė taip pat beveik visi. Neigiama skiriamosios gebos reikšmė rodo, kad silpnesnieji (sprendžiant pagal visą egzamino užduotį) už tą klausimą surinko daugiau taškų nei stipresnieji (tai tikrai blogo klausimo požymis). Pagal statistinę testų teoriją geri klausimai yra tie, kurių skiriamoji geba yra 40–50, labai geri – 60 ir daugiau. Dėl įvairių pedagoginių ir psichologinių tikslų kai kurie labai sunkūs (arba labai lengvi) klausimai pateikiami teste, nors jų skiriamoji geba ir nėra optimali;

- **klausimo koreliacija su visa užduotimi.** Tai to klausimo ir visų užduoties taškų koreliacijos koeficientas (skaičiuotas Pirsono koreliacijos koeficientas). Šis parametras rodo, kuria dalimi atskiras klausimas matuoja taip, kaip ir visa užduotis. Aišku, daugiataškio klausimo koreliacija su visa užduotimi yra didesnė nei vienataškio.

Šią 2005 metų lietuvių gimtosios kalbos valstybinio brandos egzamino statistinę analizę parengė Nacionalinio egzaminų centro darbuotojai. Klausimus, pastabas, siūlymus prašome siųsti adresu: M. Katkaus g. 44; LT-09217 Vilnius, faks. (8~5)2752268, el. p: centras@nec.lt

Daugiau informacijos apie jau įvykusius ir dar būsimus brandos egzaminus, atskirų egzaminų programas ir reikalavimus, egzaminų ataskaitas galite rasti internete adresu www.egzaminai.lt

LIETUVIŲ GIMTOSIOS KALBOS TESTO VALSTYBINIO BRANDOS EGZAMINO UŽDUOTIS

I. TEKSTO SUVOKIMO UŽDUOTIS

Perskaitykite šį tekstą ir atsakykite į klausimus.

Tomas Daugirdas

KNYGINĖS KLASTOS

- 1 Vilniaus knygų mugėje šiais metais apsilankė statistiškai daugiausia žmonių – penkiasdešimt tūkstančių. Šis skaičius ne vieną kultūrininką skatino džiaugtis, kad, nepaisant interneto veržimosi į žmonių kasdienybę, finansinių sunkumų, knyga „grįžta“ į žmonių gyvenimą. Komerciškai nusiteikę leidėjai džiūgavo dėl ateities pelnų. Knygos, dažniausiai grožinė literatūra, iš tiesų yra perkamos. Veikiausiai tam, kad būtų perskaitytos. Tačiau kam ir kaip jos skaitomos? Ar statistika kartu rodo, jog šiandien Lietuvoje auga skaitymo kultūra, žmonės nuo materialinių vertybių pagaliau gręžiasi į kultūrinės, „dvasinės“ vertybes? O galbūt knyga ima atlikti visai kitą funkciją nei anksčiau?
- 2 Kartais jaučiame nostalgiją sovietmečiui bei vadinamajam jo kultūriniam gyvenimui. Milžiniški knygų tiražai, ribota knygų įvairovė sukūrė neregėtą kultūrinę realybę.
- 3 Visuomenėje, kuri gyveno deficito sąlygomis, knyga, pirmiausia lietuviška knyga, buvo suvokiama kaip didžiausias deficitas. Kaip tik todėl neretas šias knygas skaitydavo. Ne todėl, kad būtų buvę dideli knygų draugai ir mėgėjai. Retesnes knygas karštligiškai skolindavosi ir per naktį perskaitydavo iš baimės, kad daugiau tokia proga gali ir nepasitaikyti. Didesnių tiražų lietuviškos knygos gerbtos ir skaitytos kaip pateikiančios lietuvišką tikrovę, alternatyvią esamai sovietinei, „nulietuvinančiai“, kaip tam tikros laisvės salos. Akivaizdu, kad toks skaitytojas nebūtinai gilindavosi į turinį: tekste jam pakakdavo tam tikrų nuorodų ir užuominų. Skaitytojas nebūtinai turėjo išmanyti literatūrą – svarbiausia vertė čia ne žodis, o jo lietuviškumas. Skaitytojui tai pirmiausia ir buvo rašytinio teksto moralinės vertės kriterijus.
- 4 Nors sovietmečiu knyga, ypač lietuviška, buvo be galo gerbiama, ji prarado savo knyginę funkciją. Ji buvo sukurtas deficitas, o ne kultūrinės kasdienybės dalis. Gausus jų skaitymas bei prikrautos lentynos rodė ne kultūros pilnatvę bei visuomenės išprusimą, o kultūros skurdą, kai išgyvenamas alkis skatina griebtis bei į save grūsti bet ką. Labiausiai tai, ką sunkiausia įsigyti. Sovietmečiu nebuvo sukurta nei skaitymo kultūra, nei kritiškumas rašytiniams tekstams.
- 5 Sovietinio pasaulio griūtis aiškiai atskleidė šios knyginės kultūros iliuziškumą. Maža to, keičiantis pasauliui deficitinė kultūra negalėjo pateikti jokių atramų, kurių padedami labai apsiskaitę žmonės būtų pajėgę jį suvokti bei numatyti jo perspektyvas. Kintančiai tikrovei metant realius iššūkius, knyga nuvertėjo kaip šventenybė. Kita vertus, steigiantis leidykloms bei ėmus gausiai leisti knygas lietuviškai, šoką patyrė ir senieji knygų pirkimo įpročiai.
- 6 Neturėdami atsirinkti padedančios skaitymo kultūros, andainykščiai skaitytojai neišvengiamai turėjo pasijusti kultūriškai neįgalūs. Veikiausiai ne vien dėl finansų stokos, tačiau ir dėl šio išgyvenamo bejėgiškumo pirmaisiais Nepriklausomybės metais buvo labai sumažėję knygų skaitytojų. Savo ruožtu atsirado galimybė formuotis nedeficitinei, realių tiražų knygų kultūrai.
- 7 Ar šiandien žmonėms gausiai lankant knygų mugę, glėbiais iš jos nešantis knygas galime daryti išvadą, kad, dešimt metų vengę knygų, nusivylę jomis, skaitytojai ima iš naujo mokytis jas skaityti? Ne paslaptis, kad šiandien esama aiškių sovietinio knygos kulto likučių. Rašytiniu žodžiu vis dar besąlygiškai pasitikima kaip „tikresnės“ tikrovės sklaidos vieta. Tačiau šiandien tai labiau galioja ne knygoms, o spaudai. Čia žodis yra praradęs meniškumą bei prisitaikęs prie primityvaus skaitančiųjų, nedrįstančių abejoti užrašytu žodžiu, žvilgsnio.
- 8 Kita vertus, akivaizdu, kad dauguma šiandien perkamų knygų atlieka kitą vaidmenį. Žinoma, ne ūkio ar virtuvės vadovai, o knygos, perteikiančios ar ketinančios perteikti tam tikras prasmes ir turinius. Šiandien mes gyvename žinių pasaulyje, kai žinios ne ribojamos ir cenzūruojamos, o mus užplūsta dideliu srautu. Mes esame priversti ieškoti būdų jas atsirinkti arba jose paskęstame. Informacija, kurioje nesugebame orientuotis, mums nėra niekaip vertybiškai ar individualiai svarbi. Ne konkrečios žinios, o jų nuolatinis kismas tampa neatsiejama mūsų tikrovės dalimi, tokia kaip ir nuolat besikeičiantis oras. Žinios gali ateiti ir išnykti mūsų visai nepaliesdamos. Informacijos dinamika lyg atpalaiduoja nuo būtinybės susitelkti bei vertinti, ją asmeniškai įprasminti. Tereikia pasklaidyti dažniausiai po ranka pasitaikančias knygas, kad suvoktume, jog jos atlieka panašią funkciją kaip ir vienadienės žinios. Jos dinamiškos, lengvai vartojamos, nereikalauja susikaupti bei asmeniškai išgyventi jų vyksmo, susieti save su jų turiniais. Šiandien

atrodo keista reikalauti, kad knygą perskaitęs žmogus patirtų jo asmenybę perkeičiantį katarsį. Paradoxalu, tačiau ši situacija turinio nuvertinimo prasme atitinka sovietinę patirtį, nors ir nepripažindama jokio žodžio kulto.

9 Knygų mugė bei jos vertinimai spaudoje taip pat paradoksaliai atskleidė, kad knygos vartojamos labai paviršutiniškai, instinktyviai atstumiant tai, kas galėtų iškelti asmenines moralines dilemas, skaitantįjį pastatytų akistaton su tikrove ar pačiu savimi. Trys garsiausi į knygų mugę pakviesti rašytojai buvo Frédéric Beigbeder iš Prancūzijos, Alessandro Baricco iš Italijos bei Thom Brussing iš buvusios Rytų Vokietijos. Regis, kaip tik pastarojo romanus „Herėjai kaip ir mes“ turėjo susilaukti didžiausio skaitytojų dėmesio, mat rašytojo patirtis labai artima mums. Tačiau įvyko priešingai. Labiausiai žavėtasi Baricco bei šou iš savo pasirodymų dariusiu Beigbeder.

10 Dar prieš keletą metų visuomenės mažą domėjimąsi sovietinio meto išgyvenimų bei dilemų vertinimais buvo galima aiškinti praėjusio laiko artumu, jo atminties skausmingumu. Tačiau šiandien aišku, kad šios tikrovės suvokimas, retrospektyvus žvilgsnis į ją bei asmenišką įvertinimą yra stumiamas į užmarštį. Taip vadinomasi nuo tikrovės, drauge pamirštant ir pačius save bei vis labiau prarandant akistatos su savo istorija bei tikrove galimybę. Meninę formą turinti knyga, galbūt skausminga, tačiau ir išlaisvinanti, būtų puikiausia vieta tokios patirties išsklaidai. Tačiau posovietmečiu Lietuvoje nepasirodė joks romanus apie tai, kas dešimtmečius formavo mūsų visuomenę ir mus. Šiandien rašytojai griebiasi leisti esė rinkinius, kuriuose užmarštis kultūra susipina su neviltingais nuotaikomis ar užsimiršimo tuščiuose išsigalvojimuose pastangomis.

11 Sovietmečiu knygai buvo palikta visuomeniškai reikšminga, bet kultūros atžvilgiu niekinga lietuviybės deficito simbolio funkcija. Ji iki šiol nėra atgavusi savo kaip gilesnių pasaulio vyksmo ir žmogaus gyvenimo prasmės paieškos vaidmens. Todėl ir knygų mugės sėkmė yra knyginės komercijos, o ne knygos triumfo pavyzdys. Galbūt per anksti džiaugiamės, kad internetui nepavyko išstumti popierinės knygos. Neįveikęs jos formos, jis vis plačiau užkariauja knygos turinį.

2005 m.

Klausimai

1. Koks kultūros įvykis galėjo paskatinti autorių parašyti šį tekstą? (1 taškas)

Taškų pasiskirstymas (%)		Sunkumas	Skiriamoji geba	Koreliacija
0	1			
35,75	64,25	64,25	40,00	0,36

2. Koks pagrindinis autoriaus tikslas išryškėja 1-oje pastraipoje? Atsakymą argumentuokite. (2 taškai)

Taškų pasiskirstymas (%)			Sunkumas	Skiriamoji geba	Koreliacija
0	1	2			
48,50	40,50	11,00	31,25	39,58	0,51

3. Kodėl, autoriaus manymu, žmonės skaitė knygas sovietmečiu? Nurodykite dvi priežastis. (2 taškai)

Taškų pasiskirstymas (%)			Sunkumas	Skiriamoji geba	Koreliacija
0	1	2			
4,75	44,50	50,75	73,00	27,50	0,39

4. Paaiškinkite, kodėl autorius sovietmečio knyginei kultūrai laiko iliuzine? (2 taškai)

Taškų pasiskirstymas (%)			Sunkumas	Skiriamoji geba	Koreliacija
0	1	2			
32,25	48,25	19,50	43,63	32,92	0,38

5. Autorius teigia, kad pirmaisiais Nepriklausomybės metais sumažėjo knygų skaitytojų. Kokias dvi šio reiškinio priežastis jis nurodo? (2 taškai)

Taškų pasiskirstymas (%)			Sunkumas	Skiriamoji geba	Koreliacija
0	1	2			
4,50	30,25	65,25	80,38	20,00	0,28

6. Kokiam pozityviam knygų kultūros pokyčiui atsirasti susidarė sąlygos pirmaisiais Nepriklausomybės metais? (1 taškas)

Taškų pasiskirstymas (%)		Sunkumas	Skiriamoji geba	Koreliacija
0	1			
28,75	71,25	71,25	33,33	0,29

7. Ką autorius laiko sovietinio knygos kulto likučiais?

(1 taškas)

Taškų pasiskirstymas (%)		Sunkumas	Skiriamoji geba	Koreliacija
0	1			
36,50	63,50	63,50	53,33	0,47

8. Kaip autorius vertina šiuolaikinę spaudą? Atsakymą argumentuokite remdamiesi tekstu. (2 taškai)

Taškų pasiskirstymas (%)			Sunkumas	Skiriamoji geba	Koreliacija
0	1	2			
20,00	34,00	46,00	63,00	40,00	0,44

9.1. Kuo skiriasi sovietmečio ir dabarties skaitytojo situacija?

(1 taškas)

Taškų pasiskirstymas (%)		Sunkumas	Skiriamoji geba	Koreliacija
0	1			
47,75	52,25	52,25	30,00	0,24

9.2. Kuo panaši sovietmečio ir dabarties skaitymo kultūros situacija?

(1 taškas)

Taškų pasiskirstymas (%)		Sunkumas	Skiriamoji geba	Koreliacija
0	1			
40,50	59,50	59,50	59,17	0,47

10. Įvardykite tekste minimus žinių pasaulio ypatumus, kurie turi įtakos šiandienos skaitymo kultūros formavimuisi.

(2 taškai)

Taškų pasiskirstymas (%)			Sunkumas	Skiriamoji geba	Koreliacija
0	1	2			
25,25	32,00	42,75	58,75	46,67	0,49

11. Koku tikslu autorius mini tris knygų mugėje dalyvavusius garsius rašytojus?

(1 taškas)

Taškų pasiskirstymas (%)		Sunkumas	Skiriamoji geba	Koreliacija
0	1			
56,00	44,00	44,00	38,33	0,32

12.1. Kodėl, autoriaus manymu, šiuolaikinėje lietuvių literatūroje vengiama kalbėti apie sovietmečio patirtį?

(1 taškas)

Taškų pasiskirstymas (%)		Sunkumas	Skiriamoji geba	Koreliacija
0	1			
16,50	83,50	83,50	32,50	0,39

12.2. Kaip autorius vertina tokią situaciją? Kokius argumentus jis pateikia?

(3 taškai)

Taškų pasiskirstymas (%)				Sunkumas	Skiriamoji geba	Koreliacija
0	1	2	3			
22,00	30,50	38,25	9,25	44,92	45,00	0,62

13. Autorius teigia, kad „knygų mugės sėkmė yra knyginės komercijos, o ne knygos triumfo pavyzdys“. Remdamiesi tekstu atsakykite, kokie skaitymo kultūros požymiai rodytų „knygos triumfą“.

(2 taškai)

Taškų pasiskirstymas (%)			Sunkumas	Skiriamoji geba	Koreliacija
0	1	2			
48,00	34,75	17,25	34,63	51,25	0,57

14. Paaiškinkite pavadinimo prasmę.

(2 taškai)

Taškų pasiskirstymas (%)			Sunkumas	Skiriamoji geba	Koreliacija
0	1	2			
70,00	20,25	9,75	19,88	33,33	0,43

15. Įvertinkite, ar tinkamai parašyta teksto pradžia ir pabaiga. Atsakymą pagrįskite.

(2 taškai)

Taškų pasiskirstymas (%)			Sunkumas	Skiriamoji geba	Koreliacija
0	1	2			
30,75	30,50	38,75	54,00	60,83	0,60

16. Nurodykite teksto žanrą.

(1 taškas)

Taškų pasiskirstymas (%)		Sunkumas	Skiriamoji geba	Koreliacija
0	1			
39,75	60,25	60,25	51,67	0,44

II. KALBOS UŽDUOTYS

1. Padėkite trūkstamus skyrybos ženklus.

Vienas dalykas siekti laisvės nelaisvėje o kitas bijoti savo laisvės ją atgavus. Tos baimės ar sakyčiau sutrikimo ką su ta staiga nukritusia laisve daryti dar be galo daug. Iš tiesų sutriko ne tik kultūros žmonės. Žinomą ką daryti ir kaip laikytis nelaisvėje ir sutrinkame nusimetę tos nelaisvės pančius. Laisvė išpančioja žmogų paleidžia jį nuo edžių prie kurių buvo pririštas grandinėmis ir leidžia pačiam rinktis. Paradoksalu bet nelaisvė gali būti savotiškai saugi jeigu jai nesipriešini šeimininkas laiku pagirdo laiku įvaro į aptvarą nuo pavojų saugo stipriai užvertos geležinės durys. Todėl pakrikę išlaisvintųjų būriai ieškantys naujo pono vadovo šeimininko su botagu ir raktais prie juosmens būna baisūs. Ne mažiau paradoksalu kad nelaisvas žmogus menui būna artimesnis atviresnis taigi beviltiškoje situacijoje neretai lieka gražiausias pasirinkimas kūryba. Menas gyvas sprespaudoje ir miršta laisvėje yra pasakęs A. Gide žymus prancūzų rašytojas. Ar daugybė nežinomų žmonių būtų tiek rašę ir pridainavę tiek dainų jei ne trėmimai ir ne lietuvių karai po karo? Kultūroje žmogus nori palikti savo atvaizdą pagaliau suvokti ir jausti laisvę per kultūrą ir kultūroje nes kaip rodo mūsų patirtis išsivadavimo siekis taip pat bręsta joje ir iš jos kyla. Už nelaisvo kūrėjo nugaros stovi visa mūsų klasika senoji raštija taip pat neturėjusi gerų laikų. Kūryba vis dėlto kada nors išlaisvina žmogų ir tautą. Štai kodėl savo kultūrą kūrybą vis dar tyrinėjame kaip išsivadavimo istoriją skaudžią bet brangią ir paliekame ateičiai įvertinti bendražmogiškąjį jos turinį.

Kūryba iš tikrųjų išlaisvina žmogų ir tada kada gyvenimas rodos tampa neįmanomas. Geriausiai apie tai liudija paskutinės rusų poeto Levo Karsavino dienos nelaisvėje jo kūryba ten ir dvasinė bei intelektualinė laikysena likimo bendražygių atžvilgiu. Dar vienas pavyzdys Balys Sruoga jo kūryba mirties lageryje.

Laisvė pačia aukščiausia prasme yra įmanoma visiškoje nelaisvėje. Tikra kūryba priartina prie šio laisvės fenomeno dažnai neaptinkamo kasdienėje laisvos visuomenės aplinkoje ir gali padėti persikelti ten kur nėra kalėjimo jeigu to kalėjimo tu pats nepasistatai.

Pagal M. Martinaitį

(22 taškai)

Taškų pasiskirstymas (%)												Sunkumas	Skiriamoji geba	Koreliacija
0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11			
33,50	2,50	2,75	3,25	2,75	3,50	3,50	3,75	4,50	3,00	3,00	4,00	32,25	65,11	0,89
Taškų pasiskirstymas (%)														
12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22				
3,25	4,50	3,75	2,50	3,25	2,75	3,50	2,75	1,75	1,50	0,50				

2. Paaiškinkite, kas skiriama skaitmenimis pažymėtais skrybos ženklais. Pateiktoje lentelėje įrašykite vienintelį teisingą atsakymą žyminčią raidę A, B ar C.

1. Jie šūkavo ir barėsi taip smarkiai,¹ lyg daužytų vieni kitiems kojas.

- A Skiriama išplėstinė būdo aplinkybė.
- B Skiriamas šalutinis sakinyš nuo pagrindinio.
- C Skiriama tikslinamoji būdo aplinkybė.

Atsakymų pasirinkimas (%)				Sunkumas	Skiriamoji geba	Koreliacija
A	B*	C	Neatsakė			
35,25	19,75	44,50	0,50	19,75	0,00	-0,01

2. Taip galvoti apie savo sugebėjimus pakurstė keli netikėti ir sėkmingi proveržiai,² iki tol nežinoti sugebėjimai.

- A Skiriamas išplėstinis dalyvinis pažymins po pažymimojo žodžio.
- B Skiriamos vienaarūšės sakinio dalys.
- C Skiriami sudėtinio bejungtukio sakinio dėmenys.

Atsakymų pasirinkimas (%)				Sunkumas	Skiriamoji geba	Koreliacija
A	B*	C	Neatsakė			
24,50	54,75	20,50	0,25	54,75	60,00	0,50

3. Pamušalas buvo prairęs,³ užtat viršus apynaujis.

- A Skiriamos vienaarūšės sakinio dalys.
- B Skiriami sudėtinio bejungtukio sakinio dėmenys.
- C Skiriami sudėtinio sujungiamojo sakinio dėmenys.

Atsakymų pasirinkimas (%)				Sunkumas	Skiriamoji geba	Koreliacija
A	B	C*	Neatsakė			
11,00	48,75	40,00	0,25	40,00	30,00	0,25

4. Kaip ir kiti lietuvių neoromantikai,⁴ Radauskas nesitenkino tik savo literatūros tradicija.

- A Skiriamas šalutinis sakinyš nuo pagrindinio.
- B Skiriamas įterpinys.
- C Skiriamas priedėlis.

Atsakymų pasirinkimas (%)				Sunkumas	Skiriamoji geba	Koreliacija
A	B*	C	Neatsakė			
46,75	28,75	24,25	0,25	28,75	48,33	0,47

3. Įrašykite praleistas raides, skliausteliuose pateiktus žodžius parašykite kartu arba atskirai.

Gal ir smarkiai liepsnojo laužas po ažuolu. Marčius neprisimena, jis ramiai irklavo valtį ir nepakėlė galvos, nepasižiūrėjo ton pusėn. Kaip jis galėjo nepasižiūrėti! Būtų prisi__ręs, aprėkęs, pag__sdiņės. Bet jis aplink nieko nematė, girdėjo (vien, tik) _____ paslaptinę šnabzd__sį, žarstantį pra__ities pelenus. Jie buvo vėjų išp__styti, tačiau neatvėšę, (net, gi) _____ deginant__s, jų kaitri šiluma traukė, v__liojo, masino (dar, syk)_____ sugr__žti į tuos laikus, kuriuos be gėdos galėjo prisiminti. Bet mintys drum__tėsi, slėgė kaip sunkus akmuo, kurio ne__stengė nuristi ir nuskandinti ežero dugne.

Čiuo__telėjo valtios nosis ant seklumos, Marčius išlipo į krantą, apsidairė ir sustingo: ties aukšt__ja liepa putojo dūmai, sėmė p__šnyą, gr__sino sen__jam eglynei. Atsipeikėj__s iš s__stingio, Marčius r__žtingai puolė į eglyną.

Susilaužęs drebulaitės šluotą, plaka uog__nojais, s__manom ir sausom egl__šakėm slenkančią ugnį. Čaižo auksin__s g__vatėles, vis__naikinančias ir r__jančias, savo gel__nimis gel__nčias. Tačiau jos prašliaužia pro šalį, apeina iš ab__jų šonų ir Marčius vis gr__žiodamasis trauk__si atbulas, šūsčioja lapine šluota ir, atrodo, tiek nedaug bereikia, kad ugnis liaut__si, nes jos liežuviai dar nepak__lę, nepasiekę didž__jų viršūnių, tik dūmai smelk__si pro tankmę. Tačiau staiga liepsna pliūpteli sausuolės eglės šakomis, viršum girios suplev__suoja ugninė vėliava, paskui sudryksta, persimeta ant nudži__vusios eglės ir jau s__kuriuoja, kam__lais r__dinėjasi viršum eglyno. O juk šita giria, nuošali, per potv__nius ir lietu neženg__ma, tankių br__zgynų priaugusi, šakom susiv__jusi, visada žaliavo. Todėl (ne, be, reikalo)_____ Marčiaus širdis baiminosi: per tokią sausatį, neduok die, kas ugnelę numestų.

Ugnies dvel__smas pakelia Marčių – išs__kusį ir dūstantį karčiais sv__lėisiais. Jis braunasi per tank__myną, aštrios šakos dr__sko veidą, peilio ašmenys pe__ėžia šoną. Marčius bėga vejamas niek__no nebeg__sinamos ugnies, atsitrenkia į storą pašl__jusios eglės kamieną. Valandėlę pastovi, suodina ranka prisidengia burną, __mai prasižiojus__šauksmui. Pro sr__vančias ašaras pasivaidena Marčiui, kad jis reg__s milžiną, Girių kirtėją, užsimaniusį vienu kirčiu iškirsti visas devyn__s girias. Skelia kirvis aukštą dangų, lekia žarijų spiečiai. Bet kodėl netrenkia perkūnas ir nepraplumpia lietus? Kodėl taip šniokščia ir spraga aplinku__ eglės? Iš kur ta giesmė, tarytum ugnies liežuvio ly__telėjimas? Atsiplėšęs nuo eglės, Marčius puola į šalį, bėga per lauk__mėlę, bet ugnis bloškia atgal. Jis parkrinta, apanglėj__s papartis nudegina pirštus, pažadina iš alp__lio ir pro ugnies trašk__sį Marčius išgirsta atsklindančius žmonių balsus.

Pagal V. Bubnį
(22 taškai)

Taškų pasiskirstymas (%)												Sunkumas	Skiriamoji geba	Koreliacija
0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11			
12,25	3,00	2,75	3,25	4,50	4,50	5,75	5,25	4,50	3,75	4,50	4,00			
Taškų pasiskirstymas (%)												44,69	63,37	0,86
12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22				
4,50	4,00	4,00	2,75	5,50	5,75	4,00	3,50	4,00	1,00	3,00				

4. Nurodykite žodžius bei konstrukcijas, tinkamas vartoti pateiktuose sakiniuose. Taisyklingus variantus žymėkite ženklų ✓ skiltyje TAIP, netaisyklingus – skiltyje NE.

1. _____ (,) visi parodos eksponatai šiais metais buvo įdomesni.

	TAIP	NE	Teisingai atsakiusių mokinių sk. (%)
Apskritai			74,50
Apskritai kalbant			41,50
Iš esmės			77,25
Esminiai			91,75
Aplamai			75,75
Bendrai			53,50
Ko gero			90,25

2. Šiuo metu _____ pučia vakarų vėjas.

	TAIP	NE	Teisingai atsakiusių mokinių sk. (%)
kartkartėmis			65,75
pagrindė			86,25
kaip taisyklė			84,25
dažniausiai			88,75
kaip tik			85,75
ištis			82,50

3. Vykisi į komandiruotę, _____ užsuksiu ir pas gimines.

	TAIP	NE	Teisingai atsakiusių mokinių sk. (%)
tuo pačiu			42,75
kartu			44,50
matomai			92,75
taip pat			90,50
o taip pat			51,25
pakeliui			89,75

4. Permokėjau _____ .

	TAIP	NE	Teisingai atsakiusių mokinių sk. (%)
bemaž du litus			40,50
apie du litus			87,75
ko ne du litus			31,00
per du litus			32,50
virš dviejų litų			39,75
antra tiek			47,50

5. Jei jūsų kraujospūdis padidėjęs, galite sportuoti, _____ su gydytoju.

	TAIP	NE	Teisingai atsakiusių mokinių sk. (%)
pasitarę			74,50
pasitarus			71,25
kai pasitarsite			70,50
bet pasitarkite			89,50

(10 taškų)

Taškų pasiskirstymas (%)											Sunkumas	Skiriamoji geba	Koreliacija
0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10			
45,25	9,50	11,25	8,50	6,75	4,75	5,75	4,00	2,50	1,25	0,50	20,70	40,58	0,71

